DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 24 oktober 1996 *

I mål C-335/95,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Cour du travail de Liège, Belgien, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti)

och

Michel Picard,

angående tolkningen av artikel 36 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 86),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. C. Moitinho de Almeida (referent) samt domarna C. Gulmann och J.-P. Puissochet,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: A. La Pergola,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti), genom biträdande rådgivaren P. van Glabeke,

— Michel Picard,

— Frankrikes regering, genom C. de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och A. de Bourgoing, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Patakia, rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 4 juli 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour du travail de Liège har genom dom av den 10 oktober 1995, som inkommit till domstolen den 23 oktober samma år, begärt att domstolen enligt artikel 177 i

EG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande angående två frågor avseende tolkningen av artikel 36 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 86, nedan kallad förordning nr 574/72).

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan belgiska Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Centralinstitutet för socialförsäkring för egenföretagare, nedan kallat Inasti) och Michel Picard, en fransk medborgare bosatt i Belgien, angående det datum från vilket denne har rätt till utbetalning av ålderspension från Inasti.

3 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att Michel Picard, som är född den 24 december 1931, har arbetat många år i Frankrike samt från den 1 januari 1981 till den 30 juni 1982 och från den 1 januari 1985 till den 31 mars 1988 i Belgien. Den 11 april 1991 ansökte han inför sin sextioårsdag om ålderspension hos den behöriga franska institutionen, som biföll hans ansökan och beviljade honom pension från den 1 januari 1992.

4 Genom förmedling av kommunförvaltningen i Verviers (Belgien) lämnade Michel Picard därefter, den 11 juni 1992, på uttrycklig anvisning från de franska myndigheterna in en ansökan om förtidspension till det behöriga belgiska organet, Inasti. Den sistnämnda institutionen avslog till en början Michel Picards ansökan med motiveringen att den inte uppfyllde de föreskrivna kriterierna för att erhålla pension enligt belgisk rätt. Efter att Inasti blivit informerat om att Michel Picard hade beviljats pension av behörig fransk institution, fattade den belgiska institutionen ett nytt beslut genom vilket Michel Picard med verkan från den 1 juli 1992 tillerkändes rätt till proportionell ålderspension, som beräknades med beaktande av de försäkringsperioder som hade fullgjorts i Frankrike.

5 I sistnämnda avseende grundade Inasti sitt beslut på den tillämpliga belgiska lagstiftningen, enligt vilken, för det första, en pensionsansökan skall inlämnas till borgmästaren i den kommun där sökanden är bosatt och, för det andra, en ålderspension inte kan börja gälla före den första månad som följer på den månad under vilken ansökan lämnades in.

6 Michel Picard väckte talan mot Inastis beslut och ifrågasatte såväl beräkningen av den belgiska pensionen som det datum från vilket den skulle börja gälla (den 1 juli 1992).

7 Genom dom av den 18 november 1994 fastställde Tribunal du travail de Verviers Inastis beslut i fråga om det pensionsbelopp som hade tillerkänts Michel Picard. Med tillämpning av artikel 36.4 i förordning nr 574/72 fastslog den emellertid att det datum från vilket den belgiska pensionen skulle börja gälla skulle bestämmas till den 1 januari 1992, det vill säga det datum då ålderspension hade beviljats Michel Picard av behörig fransk institution.

8 Artikel 36.4 i förordning nr 574/72 har följande lydelse:

"En ansökan om förmåner, som har sänts till institutionen i en medlemsstat, skall automatiskt medföra att förmåner utbetalas samtidigt enligt lagstiftningen i alla de medlemsstater vars villkor sökanden uppfyller, utom i sådana fall då sökanden enligt förordningens artikel 44.2 begär att beviljandet av de förmåner vid ålderdom skjuts upp som han skulle ha rätt till enligt en eller flera medlemsstaters lagstiftning."

9 Inasti överklagade denna del av domen till Cour du travail de Liège, eftersom det ansåg att en proportionell ålderspension i enlighet med artikel 36.1 i förordning nr 574/72 inte kunde utbetalas till Michel Picard före den 1 juli 1992 enligt den belgiska lagstiftningen.

10 I artikel 36.1 i förordning nr 574/72 föreskrivs följande:

"För att få förmåner enligt förordningens artikel 40—51, utom i fall som avses i tillämpningsförordningens artikel 35, skall sökanden lämna in en ansökan till institutionen på bosättningsorten enligt det förfarande som bestäms i den lagstiftning som denna institution tillämpar. Om den anställde eller egenföretagaren inte har omfattats av denna lagstiftning skall institutionen på bosättningsorten vidarebefordra ansökan till institutionen i den medlemsstat vars lagstiftning han senast har varit omfattad av, och ange den dag då ansökan lämnades in. Den dagen skall anses som dag för inlämnande av ansökan till den sistnämnda institutionen."

11 Den hänskjutande domstolen beslutade då att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

«1) Föreskrivs i artikel 36.4 i förordning nr 574/72 en allmän autonom regel som är tillämplig oavsett om de bestämmelser som föreskrivs i punkt 1—3 i samma artikel iakttas eller inte?

2) Om den första frågan besvaras nekande, är i så fall en anställd eller en egenföretagare som inte kan få sin rätt till pension fastställd av den behöriga institutionen i bosättningsstaten, om inte rätten till pension dessförinnan har fastställts av den behöriga institutionen i en annan medlemsstat (i föreliggande fall den medlemsstat i vilken han är medborgare), icke desto mindre skyldig att lämna in en ansökan i bosättningsstaten för att förmånerna skall utbetalas samtidigt?"

Den första frågan

12 Tvisten har sitt ursprung i att det tillvägagångssätt som Michel Picard har använt för att lämna in sin pensionsansökan inte överensstämmer med något av de alternativ som föreskrivs i artikel 36.1—36.3 i förordning nr 574/72. Trots att han enligt artikel 36.1 skulle ha lämnat in sin ansökan till institutionen på bosättningsorten, det vill säga i Belgien, lämnade han in den direkt till den behöriga franska institutionen.

13 Enligt Inasti framgår det tydligt av artikel 36.1 i förordning nr 574/72 att den belgiska ålderspension som beviljades Michel Picard inte skulle kunna träda i kraft före den 1 juli 1992 enligt den tillämpliga belgiska lagstiftningen, eftersom pensionsansökan hade lämnats in den 11 juni 1992.

14 Inasti anser dessutom att denna tolkning inte strider mot artikel 36.4, eftersom förmåner, enligt institutionen, inte kan erhållas samtidigt annat än på villkor att sökanden på giltigt sätt har lämnat in sin ansökan i enlighet med artikel 36.1 i förordning nr 574/72, vilket inte hade skett före den 11 juni 1992 i föreliggande fall.

15 Enligt Inasti utgör nämligen den regel som anges i artikel 36.4 i förordning nr 574/72 enbart ett tillägg till bestämmelserna i artikel 36.1, och dess syfte är begränsat till att fastställa verkningarna av ansökningar som har lämnats in under iakttagande av de förfaranden som beskrivs i de bestämmelserna.

16 Denna ståndpunkt kan inte godtas.

17 Det bör nämligen påpekas att den ansökan om ålderspension som Michel Picard har lämnat in regleras av artikel 44.2 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen i dess uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6, nedan kallad förordning nr 1408/71), i vilken föreskrivs att "[n]är en ansökan om förmåner lämnas in, måste ... beslutet fattas med beaktande av all lagstiftning som den anställde eller egenföretagaren har omfattats av".

18 När en ansökan om utbetalning har lämnats in till en institution i en medlemsstat, har denna enligt artikel 5 i fördraget och artikel 84 i förordning nr 1408/71 att samarbeta med andra medlemsstaters behöriga institutioner för att inleda förfaranden för beviljande och proportionell beräkning.

19 Det referensdatum från vilket medlemsstaternas institutioner skall inleda förfaranden för beviljande och proportionell beräkning är det datum då ansökan lämnades in till den institution som sökanden hänvänt sig till, vilket framgår — som den franska regeringen med rätta har påpekat — av artikel 86 i förordning nr 1408/71. Enligt den bestämmelsens lydelse skall "[e]n ansökan, en förklaring eller ett överklagande som enligt en medlemsstats lagstiftning skulle ha kommit till en myndighet, institution eller domstol i denna stat inom en viss tid ... anses ha kommit i rätt tid om den inom samma tidsperiod kommer till en motsvarande myndighet, institution eller domstol i en annan medlemsstat. I ett sådant fall skall myndigheten, institutionen eller domstolen som tar emot ansökan, förklaringen eller överklagandet utan dröjsmål vidarebefordra handlingen till den rätta myndigheten, institutionen eller domstolen i den förra medlemsstaten, antingen direkt eller genom de rätta myndigheterna i de berörda medlemsstaterna. Den dag då ansökan, förklaringen eller överklagandet kom till myndigheten, institutionen eller domstolen i den andra medlemsstaten skall anses som ankomstdag hos den rätta myndigheten, institutionen eller domstolen".

20 Det skall därför fastslås att principen om att förmåner skall utbetalas samtidigt när en ansökan lämnas in till en institution i en medlemsstat stadfästs i otvetydiga ordalag i förordning nr 1408/71, och att datumet då ansökan lämnades in utgör referensdatum för beviljande av förmånerna för samtliga berörda institutioner.

21 Eftersom bestämmelserna i artikel 36 i förordning nr 574/72 ingår i en tillämpningsförordning, skall de tolkas mot bakgrund av grundförordningen. De kan nämligen inte utgöra hinder för att de rättigheter som fastslås i förordning nr 1408/71 får fullt genomslag.

22 Det bör i det avseendet påpekas att det i artikel 36.4 i förordning nr 574/72 uttryckligen föreskrivs att en ansökan som sänds till institutionen i en medlemsstat automatiskt medför att förmåner skall utbetalas samtidigt enligt lagstiftningen i samtliga berörda medlemsstater.

23 Dessutom bekräftas i artikel 36.1 tredje meningen i förordning nr 574/72 att det datum då ansökan lämnades in till en institution i en medlemsstat har valts som referensdatum.

24 I artikel 36.1 första meningen i förordning nr 574/72 åläggs förvisso sökanden att lämna in sin ansökan till institutionen på bosättningsorten.

25 Det bör emellertid påpekas, som domstolen underströk i sin dom av den 3 februari 1993, Iacobelli (C-275/91, Rec. s. I-523, punkt 13), att bestämmelserna i artikel 36 i förordning nr 574/72 har karaktären av förfarandebestämmelser. De har fastställts i syfte att förenkla handläggningsförfarandet och att befria migrerande arbetstagare som kan göra gällande rättigheter i olika medlemsstater från skyldigheten att lämna in en ansökan om utbetalning av de förmåner som de kan göra

anspråk på till institutionerna i var och en av dessa stater (se i det avseendet dom av den 9 mars 1976, Balsamo, 108/75, Rec. s. 375, punkt 9, och av den 9 november 1977, Warry, 41/77, Rec. s. 2085, punkt 28). Den skyldighet som i artikel 36.1 första meningen föreskrivs för en migrerande arbetstagare att lämna in sin ansökan om beviljande av förmånen till den institution som befinner sig närmast honom, det vill säga institutionen på bosättningsorten, utgör ett led i strävandena efter att uppnå ett förenklat handläggningsförfarande.

26 Att skyldigheten i artikel 36.1 första meningen i förordning nr 574/72, som utgör en dispositiv förfaranderegel, inte iakttas, kan följaktligen inte utgöra ett hinder för att förmånerna i fråga, i enlighet med artikel 44.2 i förordning nr 1408/71, utbetalas från och med det datum då ansökan har lämnats in till en medlemsstats institution.

27 Den hänskjutande domstolens fråga skall därför besvaras så, att det i artikel 36.4 i förordning nr 574/72, i vilken det föreskrivs att förmåner skall utbetalas samtidigt när en ansökan om förmåner lämnas in till en institution i en medlemsstat, föreskrivs en autonom förfaranderegel som skall tillämpas oavsett om de bestämmelser som föreskrivs i punkt 1—3 i samma artikel iakttas eller inte.

Den andra frågan

28 Mot bakgrund av det svar som har givits på den första frågan behöver den andra frågan inte besvaras.

Rättegångskostnader

29 De kostnader som har förorsakats den franska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte

ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

— angående de frågor som genom dom av den 10 oktober 1995 förts vidare av Cour du travail de Liège — följande dom:

I artikel 36.4 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, i vilken artikel det föreskrivs att förmåner skall utbetalas samtidigt från det att en ansökan om förmåner har lämnats in till en institution i en medlemsstat, föreskrivs en autonom förfaranderegel som skall tillämpas oavsett om de bestämmelser som föreskrivs i punkt 1—3 i samma artikel iakttas eller inte.

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 24 oktober 1996.

R. Grass

Justitiesekreterare

J. C. Moitinho de Almeida

Ordförande på tredje avdelningen